

ZŠ a MŠ generála Františka Fajtla DFC

Rychnovská 350, Praha 9 – Letňany 199 00

Školní vzdělávací program
předškolního vzdělávání

ROK
v mateřské škole
s barevnými kamínky

platný od 1. září 2017

vypracovala: Mgr. Eva Duchková, ředitelka školy
Mgr. Jitka Bařinová, vedoucí učitelka mateřské školy

projednán a schválen na pedagogické radě 28. srpna 2017

OBSAH:

- I. Představení školy
 1. Identifikační údaje školy
 2. Obecná charakteristika školy
 - 2.1. Popis situace a školy
 - 2.2. Filozofie školy
 - 2.3. Nabídka školy
 3. Podmínky vzdělávání
 - 3.1. Věcné vybavení
 - 3.2. Psychohygienické podmínky
 - 3.3. Stravování dětí
 - 3.4. Personální obsazení školy
 - 3.5. Řízení školy
 - 3.6. Spolupráce
 - a) s rodiči
 - b) se zřizovatelem
 - c) se základní školou
 - d) s ostatními partnery
 4. Organizace vzdělávání
 - 4.1. Kritéria pro přijetí
 - 4.2. Vnitřní uspořádání školy
 - 4.3. Charakteristika tříd
 - 4.4. Požadavky na režim dne

II. Školní vzdělávací program

1. Charakteristika vzdělávacího programu
2. Hlavní cíl mateřské školy
 - 2.1. Rámcové cíle
 - 2.2. Klíčové kompetence
 - 2.3. Dílčí cíle
3. Náměty a literatura
 - 3.1. Integrované bloky
 - 3.2. Prevence sociálně patologických jevů
4. Metody a formy vzdělávání
 - 4.1. Metody
 - 4.2. Formy
5. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami
 - 5.1. Základní charakteristika
 - 5.2. Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP
 - 5.3. Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP
 - 5.4. Stupně podpůrných opatření
6. Vzdělávání dětí nadaných
 - 6.1. Základní charakteristika
 - 6.2. Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP a IVP
7. Vzdělávání dětí od dvou do tří let
 - 7.1. Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let
 - 7.2. Režim dne
 - 7.3. Cíle vzdělávacího programu
 - 7.4. Metody a formy vzdělávání
 - 7.5. Vzdělávací oblasti
 - 7.6. Adaptační program

III. Evaluace programu

1. Záznamy o dětech
2. Hospitace
3. Autoevaluace učitelky
4. Autoevaluace provozního zaměstnance
5. Evaluace podmínek výchovně vzdělávací práce
6. Dotazník pro rodiče

IV. Dětské memorandum

I. Představení školy

1. Identifikační údaje školy

Škola: **ZŠ a MŠ generála Františka Fajtla DFC**
Rychnovská 350, Praha 9 – Letňany, 199 00

Sídlo: **Rychnovská 139 , Praha 9 – Letňany, 199 00**

Právní forma: **příspěvková organizace**

Zřizovatel: **MÚ Praha – Letňany**
Bechyňská 639, Praha 9 – Letňany, 199 00

IČO: **60 44 60 05**

RED IZO: **600040623**

IZO: **108001415**

Telefon: **+420 228 808 810**

E-mail: **info@zsfajtla.cz**
reditelna@zsfajtla.cz

webové stránky **www.zsfajtla.cz**

Ředitelka školy: **Mgr. Eva Duchková**

Provoz školy. **7.00 – 17.00 hodin**

Mateřská škola zajišťuje celodenní provoz pro děti předškolního věku. Ve škole je uplatňováno předškolní vzdělávání, které podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojování základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů.

Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání (§33 školský zákon).

2. Obecná charakteristika školy

2.1. Popis situace a školy

Mateřská škola je součástí základní školy a organizací s příspěvkovou formou hospodaření. Provoz školy je hrazen z dotací od zřizovatele a ze školného.

Škola je nejstarší školou v Letňanech. Budova v Rychnovské ulici vznikla jako součást výstavby Letňan ve 30. letech 20. století pro děti zaměstnanců moderní letecké továrny.

Mateřská škola byla zřízena jako součást základní školy v roce 1994 v reakci na nedostatek míst v MŠ a na základě zkušeností s adaptačními problémy dětí nastupujících do prvních tříd. Je umístěna v příjemném prostředí Letňan a obklopena zelení. Pro potřeby MŠ slouží přízemní přístavba základní školy se zvláštním vchodem. Od 1.září 2016 se podařilo zřídit výdejnu obědů přímo v prostorách mateřské školy a děti na obědy nemusí docházet do jídelny základní školy. Součástí je zahrada vybavená herními prvky, atletickou dráhou i pískovišti. Děti mohou využívat blízkou tělocvičnu nebo třídu pro výuku hudební výchovy.

V blízkosti školy je solná jeskyně, kterou děti navštěvují v rámci prevence zdraví. Dále knihovna, která je využívána nejen pro děti, ale i v pedagogické práci učitelů, či Klub seniorů se kterým se škola snaží navázat širší spolupráci, než jen vystoupení dětí.

Mateřská škola má kapacitu 115 dětí, rozdělených do pěti tříd podle věku dětí. Jedna třída dětí je umístěna v 1. patře ZŠ a má vlastní hygienické zařízení oddělené zvlášť pro chlapce a děvčata. Všechny třídy mají společnou vstupní halu, kde se děti přezouvají a na kterou navazují šatny společné vždy pro dvě třídy. Třídy mají dále společné kabinety na ukládání pomůcek, lehátek a lůžkovin. Každá třída je rozdělena na herní a pracovní část, pracovní část slouží i jako jídelna. Lehátka na odpolední odpočinek jsou denně rozkládána a ukládána zpět do kabinetů. Hygienické zařízení je společné vždy pro dvě třídy a barevně oddělené.

Učitelky mají k dispozici sborovnu s vlastním WC. Pro přípravu a výdej jídla slouží samostatná kuchyň. Pro úklidové prostředky je určena samostatná uzamykatelná místnost.

Návrhy na zlepšení:

- vybavení nábytkem odpovídající velikosti a odpočinkovými kouty
- úpravou hygienického zařízení - osazení WC a umyvadly v přiměřené výšce pro děti
- vybavení školní zahrady herními prvky a zajištění bezpečného prostředí
- Wifi připojení ve třídách a možnost využití PC při výchovně vzdělávací práci.
- Nákup pomůcek vhodných pro tělesnou i hudební výchovu a pro rozvíjení poznání dětí.
- Dokoupení didaktických her, odborných publikací a knih pro děti.

2.2. Filozofie školy

Robert Fulghum: „Všechno, co opravdu potřebuji znát o tom, jak žít, co dělat a jak vůbec být, jsem se naučil v mateřské školce.“

Chceme, aby mateřská škola byla místem pro radostnou hru, získávání nových zkušeností, navazování prvních přátelství, objevování nových možností a prohlubování získaných dovedností, aby byla zdrojem inspirace pro další život. Místem, kde se rodiče budou moci zapojit do vzdělávacích programů vedoucích k rozvoji jejich dětí.

Hlavním cílem je naplňovat potřeby dětí a podporovat jejich učení v nejširším slova smyslu. Výchovu směřujeme k tomu, aby se děti dobře cítily, učily se chápat a plně prožívat svět kolem sebe. Měly chuť poznávat, přemýšlet a tvořit, aby byly taktně uváděny do kulturní společnosti. K tomu především slouží kniha; jako zdroj inspirace, ponaučení i zábavy.

Orientace na zdravý životní styl ve smyslu „kalokagathia“, podpora environmentálních a estetických činností (výtvarné, hudební a literární).

- Proškolení učitelek v OP VVV - Šablony
- Rozvoj tělesné zdatnosti – sportovní kroužky, výjezdy na ŠvP, zařazovat pohybové aktivity do všech činností školy
- Podpora zájmových útvarů – zejména hudebního, sportovního charakteru a výuky cizích jazyků
- Akce ve spolupráci s rodiči
- S přibývajícím věkem dětí zvyšovat nároky na řízenou činnost, aby byly děti dobře připravené na vstup do školy
- Zavedení čtenářských chvil (i ve spolupráci s rodiči, seniory), návštěvy místní knihovny a zapojení MŠ do akce „Celé Česko čte dětem“
- Příprava dětí na vstup do ZŠ
- 1x měsíčně – prezentace činností jednotlivých tříd pro ostatní oddělení „Dramatické chvíle“.

2.3. Nabídka školy

- adaptační režim – postupné prodlužování doby strávené v mateřské škole, možnost navštívit s rodiči školu ještě před nástupem
- společné akce pro rodiče s dětmi
- inkluze, PLPP, individualizovaný vzdělávací program
- individuální logopedická péče
- grafomotorický program pro předškoláky

Spolupracujeme:

- se školním výchovným poradcem
- s psycholožkou PPP

Zajišťujeme péči pro děti:

- s odloženou školní docházkou
- s vadami řeči
- s opožděným psychomotorickým vývojem

3. Podmínky vzdělávání

3.1. Věcné vybavení

Mateřská škola je rozdělena do pěti tříd. Herny s třídami jsou rozčleněny pro větší uspokojení potřeb dětí. Hračky jsou umístěny tak, aby na ně děti viděly a mohly si je samy brát i uklízet. Vybavení pro odpočinek odpovídá hygienickým podmínkám. Děti se samy podílí na úpravě a výzdobě prostředí, jejich práce jsou rodičům přístupné.

Zahrada je vybavena herními prvky a pískovištěm.

Návrhy na zlepšení:

- dovybavit školu vhodným nábytkem
- průběžně doplňovat a obnovovat hračky, pomůcky a dětskou knihovnu
- průběžně doplňovat odbornou literaturu pro další vzdělávání učitelek

3.2. Psychohygienické podmínky

Děti i dospělí se cítí v prostředí MŠ dobře, spokojeně a bezpečně. Nově příchozí děti mají možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci.

Pedagogové respektují potřeby dětí, reagují na ně a napomáhají v jejich uspokojování, jednají nenásilně, přirozeně a citlivě, navozují situace pohody, klidu, relaxace apod. Pedagogický styl je podporující, počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte, projevuje se komunikací pedagoga s dětmi. Je vyloučeno manipulování s dítětem, zbytečné organizování dětí, podporování nezdravé soutěživosti dětí. Jakákoliv komunikace s dítětem, kterou dítě pociťuje jako násilí, je nepřístupná. Učitelky se vyhýbají negativním slovním komentářům a podporují děti v samostatných pokusech, zejména chválí a pozitivně hodnotí.

Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora. Učitelky se programově věnují neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňují prosociálním směrem (prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí).

Celý kolektiv zaměstnanců předává dětem vzor chování podle zásad zdravého životního stylu. Je zajištěn pravidelný denní režim a řád, který zároveň umožňuje organizaci činností přizpůsobit potřebám a aktuální situaci. Provoz školy je od 7.00 hodin do 17.00 hodin. Po dohodě se zákonným zástupcem dítěte je vždy možná individuální úprava programu podle potřeb dítěte.

Pobyt venku je uskutečňován každý den podle aktuálních podmínek počasí a čistoty ovzduší.

V denním režimu je respektována individuální potřeba aktivity, ale i spánku a odpočinku. Děti v předškolním oddělení mají po obědě možnost klidných odpočinkových činností (poslech pohádek, klidné hry, grafomotorická cvičení).

3.3. Stravování dětí

Školní stravování zabezpečuje Zařízení školního stravování Letňany – ŠJ Rychnovská. Při přípravě jídel postupuje podle vyhlášky MŠMT č.107/2005 Sb., o školním stravování a řídí se platnými výživovými normami a zásadami zdravé výživy. Rozsah stravování je možné dohodnout s vedoucí ŠJ.

Dítě přihlášené k celodennímu pobytu odebírá dopolední přesnídávku, oběd a odpolední svačinu. Kromě jídel kuchyň připravuje i tekutiny.

V rámci pitného režimu mají děti po dobu pobytu v MŠ k dispozici nápoje formou samoobslužného režimu.

Návrhy na zlepšení:

- obohacení jídelníčku o více ovoce a zeleniny

3.4. Personální obsazení školy

Viz. Příloha č. 1 – Organizační členění ZŠ a MŠ gen. F. Fajfka DFC

3.5. Řízení školy

Řízením mateřské školy je pověřena ředitelka, kterou jmenuje zřizovatel, tj. MÚ Praha - Letňany. V době její nepřítomnosti ji zastupuje zástupce ředitele pro mateřskou školu ve spolupráci s vedoucí učitelkou. Ředitelka zodpovídá za chod školy a předškolní vzdělávání.

Plánování pedagogické práce a chodu školy je funkční a opírá se o předchozí analýzu.

Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny. Při vedení zaměstnanců se snažíme vytvářet ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojujeme spolupracovníky do řízení mateřské školy, ponecháváme jim dostatek pravomocí a respektujeme jejich názor. Podporujeme a motivujeme jejich spoluúčast na rozhodování o zásadních otázkách školního vzdělávacího programu. Hodnotíme práci podřízených, nezapomínáme na jejich vhodnou motivaci, podporujeme vzájemnou spolupráci.

Kolektiv školy pracuje jako tým a zve ke spolupráci rodiče.

3.6. Spolupráce

a) s rodiči

Vztah školy a rodičů se snažíme založit na vzájemné důvěře, vstřícnosti, otevřenosti a respektu. Snažíme se postavit rodiče do role kompetentních partnerů a dát jim možnost podílet se na práci školy. Zvláštní pozornost a podporu věnujeme dětem, kde rodina nezvládá svoji roli. Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět. Rodičům dáváme možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů. Jsou pravidelně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projeví-li zájem,

mohou spolurozhodovat při plánování programu mateřské školy a při řešení vzniklých problémů apod.

Rodiče mají právo kdykoliv si vyžádat konzultaci s učitelkou nebo ředitelkou školy. Nově přichozím dětem je usnadněn vstup do mateřské školy tím, že si mohou ještě před nástupem přijít s rodiči „zvykat“.

Pravidelné akce s rodiči:

- Zahájení školního roku
- Schůzky rodičů
- Drakiáda, loučení s podzimem
- Vánoční posezení
- Vítání svátků jara
- Den matek
- Rozloučení s mateřskou školou

b) se zřizovatelem

Seznamovat děti s místem, kde žijí a podílet se na kulturních a společenských akcích městské části.

c) se základní školou

Vést záznamy o dětech, věnovat pozornost dětem s odloženou školní docházkou a vypracovat pro ně individuální plány, v případě potřeby spolupracovat s PPP. Zvláštní pozornost věnovat dětem se špatnou výslovností, spolupracovat s logopedy i s rodiči. Umožňovat a zprostředkovávat další možnosti přípravy na školu (nabídky psychologů, logopedů a dalších odborníků).

- pravidelné schůzky s učitelkami ZŠ a vzájemná informovanost o dětech
- návštěva 1. třídy ZŠ

d) s ostatními partnery

- Klub seniorů
- Městská policie – preventivní programy
- SDH Letňany - exkurze a beseda s dětmi
- PPP, SPC - individuální vzdělávací plány a konzultace
- Knihovna Letňany
- Lesy hlavního města Prahy
- Sdružení TEREZA

4. Organizace vzdělávání

4.1. Kritéria a podmínky pro přijetí do mateřské školy

Kritéria a podmínky pro přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání v mateřské škole jsou v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

V době, kdy počet přihlášených dětí k předškolnímu vzdělávání v mateřské škole překročí stanovenou kapacitu dětí v mateřské škole, ředitelka školy posoudí všechny přihlášky a rozhodne o přijetí či nepřijetí dítěte ve správním řízení podle následujícího klíče a pořadí důležitosti kritérií:

Hlavní kritéria pro přijetí:

- děti předškolního věku v posledním ročníku MŠ a děti s odkladem školní docházky 10 b
(odst. 4 §34 zákona č. 561/2004 Sb., Školský zákon)
- místo trvalého pobytu dítěte na Praze 18 - Letňany 10 b
- děti v pořadí podle věku
- ❖ dovršení 4 let do 31. 8. daného školního roku 9 b
- ❖ dovršení 3 let do 31. 8. daného školního roku 7 b
- ❖ dovršení 3 let v 9. – 12. měsíci daného školního roku 4 b
- ❖ dovršení 3 let v 1. – 8. měsíci následujícího roku 2 b
- děti, jejichž sourozenec navštěvuje mateřskou školu – ZŠ a MŠ gen. F. Fajtla DFC, 1 b
Praha 9 - Letňany v daném školním roce a v následujícím ji bude stále navštěvovat

Děti budou přijímány podle těchto kritérií a příslušných bodů. V případě shodného počtu bodů má přednost dítě narozené dříve, tedy dítě starší.

Podmínky pro přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání:

- Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let, nejdříve však pro děti od 2 let. Od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne 5. roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, je předškolní vzdělání povinné, není-li stanoveno jinak.
- Předškolnímu vzdělávání se vztahuje
 - ❖ Na státní občany České republiky, kteří pobývají na území České republiky déle než 90 dnů
 - ❖ na občany jiného členského státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů
 - ❖ na jiné cizince, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky trvale nebo přechodně po dobu delší než 90 dnů

❖ na účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany

- Zápis dětí do mateřské školy probíhá na následující školní rok v předem zveřejněném termínu, zpravidla v období od 2. do 16. května po dohodě se zřizovatelem. Děti mohou být přijímány do mateřské školy i v průběhu školního roku, pokud zákonný zástupce podá písemnou žádost o přijetí mimo termín zápisu. Pak dítě může být přijato, ale pouze v případě, že škola má volnou kapacitu.
- Dítě do mateřské školy přijímá na základě písemné žádosti zákonných zástupců dítěte ředitelka školy. Žádost o přijetí dítěte do MŠ a přihlášku spolu s ostatními tiskopisy si zákonní zástupci vyzvednou v určené době před zápisem na určeném místě a v určeném čase nebo na webových stránkách školy. Po ukončení zápisu obdrží zákonní zástupci rozhodnutí o přijetí či nepřijetí dítěte do MŠ, proti kterému se mohou odvolat.
- Ředitelka školy stanoví kritéria pro přijetí v souladu se Školským zákonem - § 34 odst. 3 v aktuálním znění.
- Zpravidla jsou přijímány děti od tří do šesti let, nejdříve však od dvou.
- K zápisu lze přijít s dítětem mladším tří let, ale takové dítě musí být schopné se zúčastnit předškolního vzdělávání v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV).
- Mateřská škola může přijmout pouze dítě, které se
 - ❖ podrobilo stanoveným pravidelným očkováním,
 - ❖ má doklad, že je proti nákaze imunní
 - ❖ nemůže se očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci
 - ❖ pokud je pro dítě předškolní vzdělávání povinné, nepožaduje škola doklad o očkování v souladu s § 50 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Ředitelka stanovuje zkušební dobu pobytu dítěte na tři měsíce. Zkušební doba slouží k ověření, zda je dítě schopno se adaptovat na prostředí mateřské školy.

4.2. Vnitřní uspořádání školy

V mateřské škole se děti schází v hernách na ranní hry Pedagogické pracovnice s nimi pracují podle společného programu s přihlédnutím na jejich věkové, individuální možnosti a potřeby.

Při odpoledním odpočinku jsou starším dětem s nižší potřebou spánku jsou nabízeny jiné klidové činnosti.

4.3. Charakteristika tříd

- ve věkové skupině 3 – 4 roky je upřednostňována hravá forma, spontánní učení, důraz je kladen na individuální práci a sebeobslužné činnosti. Jsou upřednostňovány názorné a

praktické metody.

- ve věkové skupině 4 – 5 let se rozvíjí sociální stránka jejich osobnosti, upevňujeme získané návyky, postupujeme od nahodilého k záměrnému pozorování, podporujeme představivost a nadšení, nabízíme dostatek podnětů pro další rozvoj dětí
- Ve věkové skupině 5 – 7 let je důraz kladen na přípravu na školu, záměrné učení a řízené situační učení. Metody práce jsou zaměřené více na verbální a kognitivních funkcí. Vždy jsou však respektovány přání, potřeby a zájmy dítěte.
- Největší důraz je kladen na prožitkové učení.

4.4. Požadavky na režim dne

Čas u organizace dne je orientační s ohledem na charakteristiku tříd. Řízené činnosti mohou být součástí her, pohybově řízených činností, či pobytu venku. Dodržována by měla být pouze tříhodinový interval mezi jídly.

07.00 – 08.00 příchod dětí do mateřské školy

07.00 – 08.30 volné hry dětí, úklid hraček

08.30 – 08.45 pohybové činnosti, osobní hygiena

08.45 – 09.00 přesnídávka, osobní hygiena

09.00 – 09.30 řízené činnosti, příprava na pobyt venku

09.30 – 11.45 pobyt venku

11.45 – 12.30 osobní hygiena a oběd

12.30 – 14.20 osobní hygiena, odpočinek dětí, popř. klidové činnosti

14.20 – 14.30 osobní hygiena, pohybová chvílka

14.30 – 14.45 odpolední svačina, osobní hygiena

14.45 – 15.30 odpolední činnosti

15.30 – 17.00 volné hry dětí, odchody domů

II. Školní vzdělávací program

1. Charakteristika programu

Mateřská škola se nachází v příjemném přírodním prostředí Letňan. Děti mohou sledovat ve svém okolí střídání ročních období, změn v přírodě a potažmo i změn ve společnosti.

V mateřské škole pozorování přírody napomáhá dětem uspokojovat jejich přirozenou touhu po vědění, jejich potřebu poznat své okolí. Tím podporuje a usměrňuje rozumový, citový a osobnostní vývoj dětí. Děti pronikají hlouběji do okolního světa, osvojují si nové poznatky o přírodě a společnosti, poznávají bohatost vztahů mezi lidmi a to přináší zpětně podněty k rozvoji řeči a myšlení. Tyto základní poznatky jsou později na základní škole doplňovány a rozšiřovány.

Mateřská škola podporuje tělesný, rozumový a citový vývoj dětí, vede k získávání zkušeností, k rozvoji myšlení a řeči, k citovým prožitkům, pomáhá dětem v orientaci ve světě dospělých. Děti mohou srovnávat své prožitky, nacházet cestu při řešení vlastních problémů a nacházet vzory pro své jednání.

Výchovně vzdělávací činnost v naší škole vychází z:

- Barevných kamínků autorek Gabriely a Milady Přikrylových
- kurikula předškolní výchovy ROK v mateřské škole autorek Evy Opravilové a Vladimíry Gebhartové.

Osobnostně orientovaný model výchovy vychází z práce s knihou; z literární výchovy a výchovy k literatuře. Kurikulum umožňuje tvůrčí aktivitu, kreativitu a snadnou reakci na potřeby dětí.

Citace: „Předností tohoto kurikula je otevřenost, možnost rozvíjet a dotvářet, metodická rozmanitost, přirozenost a různost. Nesnaží se v tradičním duchu dítě podle určité představy „formovat“, ale především probouzet a rozvíjet podle toho, jaké jsou jeho individuální osobnostní předpoklady.“ (Opravilová, E., Gebhartová, V.: Rok v mateřské škole. Portál 2003. strana 36)

Stanovená podtémata jsou doporučena, aby si učitelky mohly vybrat podle konkrétních potřeb, situací a charakteristiky třídy. ŠVP PV tak umožňuje učitelkám ve třídách pracovat pružně, s ohledem na aktuální možnosti i výsledky evaluačních činností.

Snahou školy je dát dětem co nejvíce podnětů pro jejich osobnostní růst, co nejvíce prožitků a zážitků. Dítě si nejvíce pamatuje to, co skutečně prožilo. Z těchto důvodů je mateřská škola zapojena do projektu „Celé Česko čte dětem“.

2. Hlavní cíl mateřské školy

Hlavním cílem je naplňovat potřeby dětí a podporovat jejich učení v nejširším slova smyslu. Výchova v naší mateřské škole směřuje k tomu, aby se děti dobře cítily, učily se chápat a plně prožívat svět kolem sebe, měly chuť poznávat, přemýšlet a tvořit, aby byly taktně uváděny do kulturní společnosti.

2.1. Rámcové cíle

Záměrem předškolního vzdělávání je rozvíjet každé dítě po stránce fyzické, psychické a i sociální tak, aby na konci předškolního období bylo jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou zvládat, pokud možno aktivně a s osobním uspokojením, takové nároky života, které jsou běžně kladeny a zároveň i ty, které ho v budoucnu nevyhnutelně očekávají.

Při předškolním vzdělávání je nutné sledovat tyto cíle:

a/ rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

b/ osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost

c/ získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí

2.2. Klíčové kompetence

soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince:

a/ kompetence k učení

b/ kompetence k řešení problémů

c/ kompetence komunikativní

d/ kompetence sociální a personální

e/ kompetence činnostní a občanské

2.3. Dílčí cíle

a/ dítě a jeho tělo

stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je k zdravým životním návykům a postojům.

b/ dítě a jeho psychika

podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebenahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojení a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení.

1. jazyk a řeč

2. poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

3. sebepojetí, city, vůle

c/ dítě a ten druhý

podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

d/ dítě a společnost

uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí.

e/ dítě a svět

založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte k životnímu prostředí.

3. Náměty a literatura

Námětově ŠVP PV vychází z kurikula předškolní výchovy:

Přikrylová, G., Přikrylová, M.: Barevné kamínky. Přikrylová Milada Plus s.r.o., Kroměříž. 2002
Opravilová, E., Gebhartová, V.: ROK v mateřské škole. Portál, Praha. 2003

Náměty a literatura pro práci s dětmi vychází z těchto publikací. Tato kurikula nejsou dogmatem a učitelky mohou využívat novinky z dětské literatury, ale i starší tituly, které nejsou v doporučené literatuře zahrnuty. V tomto místě je ponecháno velké místo pro kreativitu učitelek. Školní rok je rozdělen do měsíčních tematických celků:

1. Kdo všechno přišel do školky
2. Sklízíme plody podzimu
3. Když padá listí
4. Těšíme se na Ježíška
5. Paní Zima jede
6. Objevujeme svět kolem nás
7. Jak se rodí jaro
8. Moje zvířátko – kde má domov
9. Když všechno kvete
10. Co už umím

Celky se vzájemně doplňují a navzájem souvisí, kromě změn v přírodě zachycují i společenské změny či události. Největší důraz je nutno klást na prožitek dětí. Při sestavování dílčích tematických celků je třeba vycházet z individuálních potřeb dětí. Důraz je nutno klást na výběr poznatků a činností, které podpoří rozvoj vlastností, schopností a kompetencí dítěte s perspektivou jejich životního uplatnění.

3.1. Integrované bloky

Viz. Příloha č. 2

3.2. Prevence sociálně patologických jevů

3.2.1.Cíl:

Postupně si osvojit přiměřené poznatky o zdravém životním stylu a vytvářet kladné životní hodnoty, postoje a návyky v souladu s deklarací Úmluvy dětských práv a Dětským memorandem.

3.2.2.Kompetence:

- a) Děti si všimají souvislostí, získané zkušenosti uplatňují v praxi, orientují se v prostředí, ve kterém žijí, kladou si otázky a hledají na ně odpovědi.
- b) Děti řeší problémy na které stačí na základě bezprostředních nebo zprostředkovaných zkušeností, uvědomují si, že svou aktivitou mohou situaci ovlivnit.
- c) Děti samostatně vyjadřují své myšlenky, bez zábrán komunikují s ostatními, dovedou využít komunikativní prostředky.
- d) Děti rozpoznají nevhodné chování a dokáží se proti němu bránit, v neznámých situacích se chovají obezřetně, uvědomují si, že vzniklé spory je lépe řešit dohodou.
- e) Děti chápou, že za svá rozhodnutí nesou odpovědnost, zajímají se o aktuální dění, spoluvytváří pravidla společného soužití.
- f) Děti dbají na své osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chovají se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

3.2.3. Dílčí cíle v oblasti

- a) Dítě a jeho tělo – tělesná zdatnost, fyzická pohoda, zdravé životní návyky
- b) Dítě a jeho psychika – duševní pohoda a odolnost dětí, sebevyjádření, komunikativní dovednosti, přechod k pojmovému myšlení, uvědomění si vlastní identity a získání sebevědomí, rozvoj sebeovládání
- c) Dítě a ten druhý – vztah dětí k dospělým, pravidla chování, prosociální postoje, ochrana osobního soukromí, bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.
- d) Dítě a společnost – pravidla soužití s ostatními, rozvoj kulturně společenských návyků, osvojení poznatků o prostředí ve kterém žijí, vytváření aktivních postojů ke světu a životu.

3.2.4. Prostředky a formy

- a) Hry námětové, didaktické, problémové
- b) Činnosti poznávací a zábavné, práce s knihou
- c) Pozorování přímé, zprostředkované
- d) Pracovní činnosti, sebeobsluha, péče o hračky a pomůcky, zahradu, přírodu, zvířata
- e) Rozhovory a besedy – příslušníci MP, HZS
- f) Spolupráce s rodiči

4. Metody a formy vzdělávání

4.1. Metody

Přednost mají praktické metody před slovními.

4.1.1. názorné

pozorování a předvádění

4.1.2. praktické

manipulace, experiment, práce s hračkami, materiálem, nástroji a nářadím, výtvarné a pracovní činnosti (vystřihování, lepení, konstruování apod.), grafomotorika, pohybové aktivity, hudební činnosti (zpěv, hra na nástroje, taneční apod.)

4.1.3. verbální

rozhovor, dramatizace, práce s knihou, časopisem, ilustracemi

4.1.4. kognitivních funkcí

třídění, porovnávání, srovnávání, řazení, vytváření algoritmů, pravolevá orientace, orientace v prostoru, analýza, syntéza, diferenciaci

4.1.5. nahodilé

neplánované metody vycházející z momentální situace

4.2. Formy

vychází z aktivní účasti dětí na vzdělávání a jsou založeny na prožitkovém a interaktivním učení, především smyslovém vnímání.

- a) hry
- b) učení:
 - spontánní
 - záměrné učení (didakticky cílená činnost)
 - řízené situační učení
- c) dramatizace
- d) nahodilé situační momenty
- e) práce:
 - individuální
 - skupinová
- f) objevování
- g) vycházky
- h) exkurze

5. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

5.1. Základní charakteristika

ŠVP PV vychází z respektování individuálních potřeb a možností dítěte a je základním východiskem i pro přípravu vzdělávacích programů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné mateřské škole.

Dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tyto děti mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje mateřská škola. Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů (§ 16 odst. 3 školského zákona).

Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je třeba jejich naplňování přizpůsobovat tak, aby maximálně vyhovovalo dětem, jejich potřebám i možnostem. Snahou pedagogů je vytvoření optimálních podmínek k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti.

5.2. Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP

PLPP sestavují třídní učitelky za pomoci výchovného poradce školy a má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s třídními učitelkami, s cílem stanovit metody práce s dítětem, způsob kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky se zákonnými zástupci dítěte, učitelkami mateřské školy a vedením školy.

Výchovným poradcem školy je PhDr. Magdalena Hochmanová, která je pedagogickým pracovníkem pověřeným spoluprací se školským poradenským zařízením.

5.3. Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP

IVP zpracovává výchovný poradce školy na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonného zástupce dítěte. IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, vychází ze ŠVP PV a je součástí dokumentace ve školní matrice.

Obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje dítěte a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na výchovně vzdělávací práci s dítětem a jméno pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým škola spolupracuje při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb dítěte.

Při tvorbě IVP bude využíváno metodické podpory školního poradenského pracoviště a metodická podpora na Metodickém portále RVP.CZ."

5.4. Stupně podpůrných opatření

5.4.1. Podpůrná opatření prvního stupně

uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP).

Podpůrná opatření prvního stupně slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání dětí,

(např. pomalejší tempo práce, drobné obtíže v koncentraci pozornosti, problémy se zapomínáním, atd.), u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav v režimu mateřské školy dosáhnout zlepšení. Úpravy navrhují pedagogičtí pracovníci a spolupracují s pedagogickým pracovníkem poskytujícím poradenské služby ve škole a zákonnými zástupci dítěte.

5.4.1.2. Podmínky k zajištění podpůrných opatření:

- zpracování plánu pedagogické podpory
- pravidelné konzultace pedagogických pracovníků a vyhodnocování zvolených postupů
- materiální podpora podle podmínek školy
- prostředky pedagogické podpory dítěte, zejména úpravy režimu dne a průběhu řízených činností

5.4.1.3. Východiska pro poskytování podpůrných opatření

- pozorování v průběhu výchovně vzdělávací práce, rozhovor se zákonným zástupcem dítěte
- prověřování znalostí a dovedností dítěte a reflexe jeho výsledků
- analýza procesů, výkonů a výsledků činností dítěte, využívání portfolia prací dítěte
- analýza dosavadního pedagogického působení školy

5.4.1.4. Metody práce

- metody práce podporující kvalitu poznávacích procesů (myšlení, pozornost, paměť)
- rozvíjení informačně receptivních metod zaměřených na rozvoj vnímání, na práci s textem a obrazem
- metody upevňující zapamatování, které vedou k osvojování vědomostí a dovedností pomocí opakování a procvičování
- řešení problémů
- upevňování návyků
- individualizaci výuky a nastavení dílčích cílů tak, aby dítě mohlo prožívat úspěch
- forma práce, která umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby,
- respektování pracovního tempa dítěte,

5.4.1.5. Organizace dne

- střídání forem a činností
- zohlednění postavení dítěte ve skupině
- spolupráce uvnitř školy

5.4.2. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně

Ize uplatnit pouze s doporučením ŠPZ (§ 16 odst. 2 školského zákona) . Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Je nutné zpracování IVP bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zákonného zástupce dítěte a může být během roku upravován podle jeho potřeb v průběhu celého školního roku. Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou sleduje a zpravidla čtvrtletně (nejméně jednou ročně) vyhodnocuje naplňování IVP a poskytuje zákonnému zástupci dítěte a škole poradenskou podporu. V případě nedodržování opatření uvedených v IVP informuje o této skutečnosti ředitelku školy.

5.4.2.1. Zabezpečení podmínek

- uplatňování principu diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při plánování
- a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání
- realizaci všech stanovených podpůrných opatření při vzdělávání dětí
- osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a

možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení

- spolupráci se zákonnými zástupci dítěte, školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství
- snížení počtu dětí ve třídě v souladu s právními předpisy
- přítomnost asistenta pedagoga podle stupně přiznaného podpůrného opatření.

6. Vzdělávání dětí nadaných

6.1. Základní charakteristika

V předškolním věku dítě prochází obdobím nerovnoměrného a skokového vývoje, mnohdy je těžké odlišit při identifikaci nadání dítěte od akcelerovaného vývoje v určité oblasti. Dítě, které vykazuje známky nadání, musí být dále podporováno. Vzdělávání dětí probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet. Mateřská škola je povinna zajistit realizaci všech stanovených podpůrných opatření pro podporu nadání podle individuálních vzdělávacích potřeb dětí v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory (Příloha č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.).

Podobně jako u žáků se SVP jde o popis pravidel a průběhu tvorby, realizace a vyhodnocení PLPP a IVP mimořádně nadaného žáka.

6.2. Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP a IVP

PLPP sestavují třídní učitelky ve spolupráci s výchovným poradcem - PhDr. Magdalenou Hochmanovou, zákonným zástupcem dítěte a má písemnou podobu.

IVP mimořádně nadaného dítěte sestavují třídní učitelky ve spolupráci s výchovným poradcem a školským poradenským zařízením. Má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracují se zákonným zástupcem mimořádně nadaného dítěte. Při sestavování IVP vycházíme z obsahu IVP stanoveného v § 28 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

- práce na sestavní IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení
- součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a obsahuje i termín průběžného hodnocení IVP
- IVP může být zpracován i pro kratší období než je školní rok. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku
- výchovný poradce zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce dítěte, bez kterého nemůže být IVP prováděn
- výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem dítěte a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce dítěte předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP zástupkyni ředitele školy pro 1.stupeň ZŠ a MŠ, která je zaznamenána do školní matriky
- mimořádně nadané dítě může předčasně nastoupit ke školní docházce.

7. Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Současné vymezení vzdělávacího programu (RVP PV, 2017) je „rámcové“, což dává prostor pro přirozené začlenění vzdělávání i dvouletých dětí v mateřských školách. Dlouhodobé cíle se nemění. Z hlediska osobnostně orientovaného pojetí předškolního vzdělávání je ŠVP PV přirozené, a postačuje upravit vzdělávací podmínky dvouletých dětí v mateřské škole.

Při vzdělávání dětí raného věku by se pedagog měl snažit o naplnění tří priorit:

1. dítěte v oblasti sebeobsluhy a socializace směřující k rozvoji jeho osobnosti.
2. Úzce spolupracovat s rodinou a vytvořit podmínky pro zajištění organické provázanosti režimu dvouletého dítěte v rodině i v instituci.
3. Individuálně podporovat aktivitu dětí, zvědavost, snahu po objevování, ale nepřetěžovat je, nepoškodit je fyzicky a psychicky.

Péče o děti od dvou do tří let musí být organizačně a provozně zajištěna v souladu s platnými právními předpisy.

7.1. Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let

Předškolní vzdělávání vhodně doplňuje rodinnou výchovu a smysluplně obohacuje denní program dítěte a zároveň mu poskytuje dle jeho potřeb odbornou péči.

Vyhovující podmínky:

- Dostatečné množství podnětných a bezpečných hraček a pomůcek pro dvouleté děti.
- V homogenní třídě jsou použity zavřené a zabezpečené skříňky k ukládání hraček a pomůcek, k zajištění předkládání přiměřeného množství podnětů pro děti.
- V heterogenní třídě jsou pro bezpečnost jiným způsobem zneprístupněny bezpečnost ohrožující předměty.
- Nastavení srozumitelných pravidel pro používání a ukládání hraček a pomůcek.
- Variabilní prostředí poskytuje dostatečný prostor pro volný pohyb i hru dětí a zabezpečuje potřebu průběžného odpočinku.
- Dostatečné zázemí pro zajištění hygieny dětí.
- Šatna je vybavena velkým úložným prostorem na náhradní oblečení a hygienické potřeby.
- Vyhovující režim dne, který respektuje potřeby dětí.
- Adaptační program v souladu s individuálními potřeby dítěti.
- Specifické pomůcky pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty.
- Realizace vzdělávacích činností v menších skupinách či individuálně, podle jejich potřeb a volby.
- Laskavý, důsledný přístup.
- Pozitivní přijetí dítěte všemi pracovníky školy.
- Oboustranná důvěra a spolupráce školy a rodiny.
- Aktivní pozitivní vztahy.

7.2. Režim dne

Požadavky na uspořádání dne musí respektovat maximální volnost života dětí a individuální přístup, který zajišťuje řád a hlavně pravidelnost jídla, spánku a pobytu venku. Pro kvalitní zajištění individuálního výchovně vzdělávacího procesu je po celou dobu nutná přítomnost dvou pedagogických pracovníků: učitele (učitelky) a chůvy (pomocné pedagogické pracovnice). Děti podle potřeby mohou být i v rámci jedné třídy rozděleny do menších skupin, či s nimi pedagog pracuje individuálně podle potřeby.

07:00 – 08:00	Příjem dětí, informace od rodičů
08:00 – 09:10	Uvedení do volné hry, přesnídávka, osobní hygiena
09:10 – 09:40	Cvičení, řízené činnosti, osobní hygiena, příprava na pobyt venku
09:40 – 11:30	Pobyt venku – volná hra na zahradě, vycházka v malé skupině dětí
11:30 – 12:00	Osobní hygiena, oběd
12:00 – 12:20	Osobní hygiena, ukládání k spánku
12:20 – 14:50	Spánek, individuální vstávání, osobní hygiena
14:50 – 15:20	Svačina, osobní hygiena
15:20 – 17:00	Opakovací chvilky, volná hra, pobyt na zahradě, informace rodičům, odchod dětí

Tento režim se může lišit podle ročních období. Jeho uspořádání musí vyhovovat většině dětí příslušné třídy. Jeho striktní dodržování není žádoucí. Děti musí mít možnost odpočinku i během dne (ranní dospání).

7.3. Cíle vzdělávacího programu

Z hlediska osobnostně orientovaného pojetí předškolního vzdělávání je přirozené, a postačuje pouze upravit vzdělávací podmínky dvouletých dětí v mateřských školách. Současné vymezení vzdělávacího programu (RVP PV, 2004) je „rámcové“, což dává prostor pro přirozené začlenění vzdělávání i dvouletých dětí v mateřských školách. Dlouhodobé cíle se nemění.

Při vzdělávání dětí raného věku by se pedagog měl snažit o naplnění tří priorit:

- Úzce spolupracovat s rodinou a vytvořit podmínky pro zajištění organické provázanosti režimu dvouletého dítěte v rodině i v instituci.
- Individuálně podporovat aktivitu dětí, zvědavost, snahu po objevování, ale nepřetěžovat je, nepoškodit je fyzicky a psychicky.
- Vytvořit pevné základy pro postupné osamostatňování dítěte v oblasti sebeobsluhy a socializace směřující k rozvoji jeho osobnosti.

7.4. Metody a formy vzdělávání

7.4.1. Metody

přednost mají praktické metody před slovními.

- Názorné - pozorování a předvádění.
- Praktické - manipulace, experiment, práce s hračkami, materiálem, výtvarné a pracovní činnosti, grafomotorika, pohybové aktivity, hudební činnosti (zpěv, hra na nástroje, taneční apod.)
- Verbální - rozhovor, dramatizace, práce s knihou, časopisem, ilustracemi.
- kognitivních funkcí - třídění, porovnávání, srovnávání, řazení, pravolevá orientace, orientace v prostoru.
- Nahodilé - neplánované metody vycházející z momentální situace.

7.4.2. Formy

vychází z aktivní účasti dětí na vzdělávání a jsou založeny na prožitkovém a interaktivním učení, především smyslovém vnímání.

- hra
- učení: spontánní, záměrné učení (didakticky cílená činnost), řízené situační učení
- dramatizace
- nahodilé situační momenty
- práce: individuální, skupinová
- objevování
- vycházky

7.5. Vzdělávací oblast

7.5.1. Dítě a jeho tělo

Stimulace motorických dovedností

Pro dvouleté dítě je charakteristický rozvoj pohybových dovedností, který mu umožňuje postupné pronikání do širšího spektra činností. Motorický vývoj je úzce svázán s potřebou aktivity, kterou dítě uspokojuje především pohybem. Dvouleté dítě radostně běhá, skáče, zkouší, kam například může vylézt, vlézt atd. Prostředí mateřské školy by mělo být nejenom bezpečné, ale pedagogové by měli vytvořit podmínky, které by vedly k podpoře tělesného rozvoje, zdraví, osobní spokojenosti a pohody dítěte (tzn. ponechat volný prostor v herně pro spontánní pohybové aktivity, vymezený bezpečný prostor na zahradě atd.). Neuspokojená potřeba pohybové aktivity bude u dítěte vyvolávat napětí a v některých případech až neurotické projevy. Snížená potřeba pohybové aktivity může být pro učitelku např. signálem nastupující nemoci u dítěte.

- Rozvíjení a upevňování základních návyků pro správné držení těla
- Automatizace zvládnutých pohybů
- Individuální cvičební tempo

7.5.2. Dítě a jeho psychika

- Podpora rozvoje poznávacích procesů

Dítě potřebuje poznat svět, ve kterém žije, a chce se v něm zorientovat. K tomu potřebuje nejenom čas a dostatečný prostor, ale i vhodné podnětné prostředí. Poznávání závisí na míře stimulace, podnětů by nemělo být málo, ale ani mnoho. Pokud má dítě kolem sebe velké množství hraček, tak si nedokáže vybrat. Pro dvouleté dítě je poznávání okolí běžnou činností a rozvoj poznávacích procesů je pozorovatelný na tom, jak se dítě orientuje v prostoru, čase a jak chápe např. pojem množství. Pro dvouleté dítě je orientace v čase velmi obtížná. Říká se, že dítě žije přítomností, tzn., že budoucnost a minulost nejenom že nechápe, ale ani ho nezajímá. Dvouleté dítě už má o světě určité informace, avšak tyto informace jsou útržkovité a chybí jim vzájemné pochopení a propojení. S rozvojem tzv. symbolického myšlení lze pozorovat u dětí symbolickou hru, do které promítá do jisté míry svou upravenou představu o světě.

Dvouleté dítě postupně dokáže rozlišit méně, více jako součást vlastnosti objektu, polohu dole a nahoře, učí se odhadovat velikost, mezi oblíbené hry patří různé „vkládky“ a jednoduché stavebnice (puzzle ze 4 dílů, kostky které se dle velikosti vkládají do sebe nebo staví na sebe atd.), které by neměly být z malých částí, které by dítě mohlo vdechnout nebo spolknout. Dítě v tomto období velmi rádo experimentuje, takže může zkusit, zda se korálek vejde do nosní dírky.

- Správný mluvní vzor, rozvoj komunikace

Řeč je základním prostředkem sociálního přizpůsobení. Dvouleté dítě komunikuje nejen s dospělými, ale i se svými vrstevníky. V tomto věkovém období většina dětí nesprávně vyslovuje, pro rozvoj řeči postačuje v tuto dobu správný mluvní vzor učitelky, neboť řeč se zatím utváří.

- Podpora sémantické složky řeči

velký rozvoj je v oblasti sémantické složky řeči rozvíjí slovník dítěte, a to jak

- pasivní slovník dítě slovům rozumí, ale nepoužívá je
- slovník aktivní slova, která dítě aktivně používá ve svém sdělení, dítě již ví, co chce sdělit. Z hlediska vývoje řeči se jedná o významné období, kdy si dítě mezi druhým a třetím rokem osvojuje základy syntaxe. Dvouleté děti různě se slovy experimentují, s radostí opakují některá slovní spojení. V tomto období rády opakují krátké říkanky, které jsou spojeny s rytmicí či pohybem, z tohoto důvodu by ve třídách neměly chybět např. dětská leporela a knihy pro nejmenší.

- Emoce dvouletého dítěte se vyznačují vysokou vznětlivostí a silou při krátkém trvání. U dvouletých dětí lze očekávat konflikty mezi sebou, neboť dítě se snaží například získat určitou hračku, kterou má druhé dítě, nebo se chce domoci určitého prostoru, kde chce být samo (například v domečku).

7.5.3. Dítě a ten druhý

- Osamostatňování, vědomí vlastní osobnosti

Důležitým vývojovým mezníkem mezi druhým a třetím rokem je schopnost dítěte ovládat vyměšování. Pokud se dítě tuto dovednost učí v době, kdy je již přiměřeně zralé, tak mu přináší uspokojení. Osamostatňování se však projevuje i v dalších oblastech sebeobsluhy: dítě se dokáže samo najíst a napít, ale potřebuje dostatek času, v případě drobného nezdaru potřebuje podporu, povzbuzení a teprve následně drobnou pomoc. Taktéž je to s oblékáním a se svlékáním. Dvouleté dítě se dokáže svléknout a s mírnou pomocí i obléknout, pokud je k tomu vedeno a je mu ponechán dostatečný prostor pro realizaci.

Pro dvouleté dítě má velký význam rodina, ale čím je starší, tím jsou pro něj zajímavější ostatní děti. Navazování kontaktů u dvouletých dětí je tedy ryze individuální. Dítě potřebuje ke svým hrám ostatní děti, pomocí nich si postupně utváří pocit vlastního „já“, ale zároveň bude vyžadovat i přítomnost dospělého, tedy učitelky, aby mu pomohla, aby si s ním hrála, aby něco postavila atd. Mladší dítě si nejprve vedle vrstevníků hraje, neboť pro něho představují „zrcadlový obraz“. Dítě tak zkouší, jak „takové zrcadlo reaguje, když mu vezme hračku, s kterou si hraje. A tak postupně dítě chápe rozdíl mezi „já“ a „ne-já“, „můj – ne-můj“, čímž dochází k dosažení jedné vývojové úrovně (nejedná se tedy o projev sobectví), kdy dítě chápe rozdíl mezi „vlastním a cizím“ a odmítá půjčovat svoje věci. K formování dětské identity přispívá i to, jak dospělí o dítěti hovoří („*ty jsi pěkný rošťák*“), protože dítě jejich sdělení přijme bez jakékoliv korekce. Dvouleté již dítě dokáže akceptovat nastavené normy chování a samo dokáže říci, co má dělat a co dělat nemá. Dítě, které navštěvuje mateřskou školu, získává novou sociální roli, která je součástí jeho sebepojetí („*už jsem velký a šikovný, protože chodím do mateřské školy*“).

7.5.4. Dítě a společnost

Dvouleté dítě s oblibou rádo napodobuje něco či někoho. Učí se nápodobou, potřebuje prostor pro volnou hru, experimentaci, objevování i zkoumání. Dítě k mnohým poznatkům dojde samo, pokud mu dáme čas a prostor. V tomto období je zbytečné a nežádoucí děti poučovat. Pedagogové mohou připravit vzdělávací nabídku pro dvouleté děti úpravou samotného

prostředí, vhodným výběrem hraček, sportovního náčiní, dětských hudebních nástrojů, ale též běžnými předměty a různými materiály (písek, voda, modelovací hlína, barvy, látky, dřevěné špalíčky atd.).

7.5.5. Dítě a svět

Učitelky mohou úpravou prostředí a vhodnou nabídkou činností dítěti napomáhat v chápání okolního světa a motivovat je k dalšímu poznávání a učení, stejně tak i učit dítě žít ve společnosti vrstevníků a prostřednictvím jednoduchých pravidel mu přibližovat normy a hodnoty této společnosti.

Hra dítěti přináší radost, ve hře se dítě realizuje, promítá do ní vlastní přání a prostřednictvím hry zpracovává své zkušenosti, realitu. Dítě svět zkoumá nejenom prostřednictvím smyslů, ale i prostřednictvím pohybových aktivit, objevuje a zkoumá různé materiály (bahno, vodu v kaluži, bramborovou kaši na talíři atd.), předměty (např. zkoumá, co je uvnitř), prozkoumává prostor, ale také poznává sebe samo a zkoumá ostatní lidi. Dítě si chvílemi při herních činnostech vystačí samo, chová se jako objevitel, ale po chvíli potřebuje ke své hře dospělého. Přítomnost učitelky usnadňuje hru s vrstevníky, za její asistence děti mohou být nejenom v častějším kontaktu, ale mohou si „hrát společně“, přestože v tomto období se ještě stále vyskytují spíše hry vedle sebe, tzv. paralelní.

7.6. Adaptační program

Vstup dítěte do mateřské školy je významnou událostí nejen v životě dítěte, ale i v soužití celé rodiny. Děti, které se do té doby pohybovaly převážně v kruhu rodinném, najednou poznávají jinou společnost, nové kamarády i dospělé a nové prostředí. Musí se podřídit určitým pravidlům a už nejsou jen ony středem pozornosti. Některé děti se s touto změnou vyrovnávají snadno a s jistotou, jiné potřebují delší čas na přivyknutí nové situaci. Cílem je, aby se děti cítily v mateřské škole spokojené a aby do ní chodily rády. Adaptační program je doporučení, jak postupovat, aby si dítě na školku rychle a plynule zvyklo, těšilo se na ni, aby při příchodu do školky a při odloučení od maminky neplakalo.

7.6.1. Pravidla pro účastníky adaptačního programu:

- Do MŠ mohou pouze děti zdravé.
- Zákonný zástupce i dítě se přezují, dodržují hygienická pravidla.
- Zákonný zástupce má nad svým dítětem po celou dobu dozor – nenechává zde dítě samotné!
- Zákonný zástupce nezasahuje učitelce do vzdělávacích, ani výchovných aktivit.
- Stravu i pití si zákonný zástupce přinese svoje.
- Zákonný zástupce pozoruje praktiky školy, režim, snaží se dítě vést k napodobování.
- Zákonný zástupce s dítětem dodržuje bezpečnostní pravidla školy!

7.6.2. Fáze adaptace

- **1.fáze** - probíhá před nástupem dítěte do mateřské školy (dle individuální potřeby).

Mateřská škola pořádá před zápisem dětí „Den otevřených dveří“- zákonný zástupce si může se svými dětmi prohlédnout prostory školy, seznámit se s režimem dne, s personálem, s prací učitelky ve třídách, s nabídkou vzdělávacího programu apod.

Zákonný zástupce tak může s dětmi navštívit školu již před zápisem, děti se tak postupně seznamují s prostředím mateřské školy, s kamarády, učitelkami a ostatním personálem. Přijaté děti mohou navštěvovat v doprovodu svých rodičů mateřskou školu v době hlavních prázdnin.

- **2. fáze** - probíhá po nástupu dítěte do mateřské školy individuálně dle dítěte.

Navázání vzájemné dobré spolupráce mezi pedagogy školy a rodinou je základní podmínka pro kvalitní spolupráci. Během adaptačního období je vhodné, aby zákonný zástupce sdělil učitelkám potřebné informace o vývoji svého dítěte, jeho zdravotním stavu a dalších specifikách, jež považuje za vhodné sdělit v zájmu úspěšné adaptace dítěte.

- **3. fáze** - pokud probíhá adaptace bez obtíží – celodenní pobyt dítěte v mateřské škole

7.6.3. Příklad adaptačního plánu

- První týden v MŠ za účasti zákonného zástupce dítěte - maximálně 1 hodina.
- Druhý týden - docházka dítěte v rozsahu 2 - 3 hodin v přítomnosti zákonného zástupce dítěte (odchod z MŠ před obědem)
- Třetí týden – docházka dítěte v rozsahu 2 – 3 hodin samo, bez zákonného zástupce dítěte (odchod z MŠ před obědem)
- Čtvrtý týden - dopolední docházka – samo (odchod z MŠ po obědě)
- Pátý týden – dopolední docházka a odpolední odpočinek (odchod před odpolední svačinou)
- všechny změny probíhají postupně a plynule. Zákonní zástupci dítěte, by si měli domluvit v zaměstnání možnost kdykoliv odejít pro případ, že dítě nebude adaptaci zvládat duševně nebo fyzicky (změna režimu dne, časné vstávání, náchylnost k chorobám, atd.).
- Každé dítě je jiné, proto i adaptační plán se může lišit.

7.6.4. **Desatero pro zákonné zástupce –**

aneb co mohu udělat pro úspěšný a nenásilný vstup dítěte do mateřské školy:

- Chodit s dítětem mezi děti, a to i tehdy má-li sourozence.
- Nechávat dítě na určitou dobu v péči jiného známého člověka, chodit s ním do nových prostředí (např. mateřského centra).
- Zaměřit se na dovednosti sebeobsluhy (při jídle, oblékání, na toaletě).
- Rozvrhnout čas tak, abychom na dítě nemuseli spěchat, má-li věci dělat samo.
- Udělat si čas na každodenní společnou chvíli u hry.
- Udělat si čas na čtenou pohádku.
- Během dne využívat možnosti si s dítětem povídat.
- Oceňovat, co se dítěti daří a jasně odmítnout nevhodné chování a vysvětlit proč.
- Vyvarovat se výhrůžek typu „ Počkej, až budeš ve školce...!“, dítě se pak bude obávat školky předem.
- Opatrně zacházet i s vychvalováním školky, „jak tam bude všechno super!“. Je nutné se držet reality a mluvit o tom, co asi všechno tam bude dítě moci dělat. Vyhneme se tak vytvoření nereálných představ a následného zklamání.

7.6.5. Jak dítěti pomoci

- Přibalte mu mazlíčka

Dovolte potomkovi, aby si s sebou vzal do školy svou oblíbenou hračku, například plyšovou. Existence pevného bodu, známé osoby nebo předmětu v cizí situaci zmenšuje nejistotu a případný strach z neznámého prostředí. Proto mohou nově příchozí děti, které jsou zařazeny do 1.třídy mateřské školy nejen po dobu adaptačního období (cca 1 měsíc), ale po celý školní rok s sebou do školky nosit svou nejmilejší hračku z domova.

- Používejte stejné rituály

Vod'te dítě do mateřské školy vždy ve stejný čas a vyzvedávejte je pokud možno ve stejnou hodinu. Používejte konkrétní údaje o tom, kdy je vyzvednete - po obědě, po svačině - nejen obecně jako brzy, za chvíli, po práci apod.

- Rozlučte se krátce

Loučení dlouze neprotahujte! Někdy loučení představuje větší problém pro matku než dítě, proto je zbytečně nestresujte. Ujasněte si, jak se k pobytu svého dítěte v mateřské škole stavíte vy. Pokud máte obavy z odloučení od dítěte a nejste skutečně přesvědčeni, že dítě do mateřské školy chcete dát, tak jej tam nedávejte. Dítě velmi dobře vycítí váš strach, a pokud se vy nezbavíte své úzkosti, nemůžete zbavit dítě jeho úzkosti. Případně se v rodině dohodněte, že dítě bude do mateřské školy vodit ten, kdo s tím má menší problém.

- Buďte citliví a trpěliví

Vyprávějte si o tom, co dítě v mateřské škole dělalo a co nového se naučilo. Ujistěte dítě, že je do školy neodkládáte. Vysvětlete mu, že ho máte rádi a že nechodí do mateřské školy proto, že na něj nemáte čas, nebo že s ním nechcete být doma. Každý má svět povinností - vy práci, vaše dítě mateřskou školu.

- Komunikujte s učitelkou

Možná se dozvíte, že když z mateřské školy po nervy drásající scéně odejdete, vaše plačící dítě se rázem uklidní a jde si spokojeně hrát. Potomka za zvládnutý pobyt ve škole pochvalte.

- Pozitivně je motivujte

Neříkejte doma dítěti, že chápete jaké to muselo být strašné, vydržet takovou dobu bez maminky. Naopak vyzdvihněte jeho pěkné zážitky, zahrajte si s ním hru, kterou se v mateřské škole naučilo. Zeptejte se vašeho dítěte s kým a na co si hrálo, jak se mu to líbilo, jak řešilo případné konflikty či situace.

7.6.6. Rady pro rodiče - co byste nikdy neměli dělat:

- Buďte důslední a nenechte se obměkčit. Když už jednou rozhodnete, že půjde dítě do mateřské školy, nedejte se přemluvit a trvejte na svém!
- Nestrašte své dítě školou: "Počkej, ve školce ti ukáží!" a za problémy s přivykáním je v žádném případě netrestejte.
- Nepřiznávejte, že je vám také smutno a že se vám stýská. Když zvládnete své emoce vy, dítě je zvládne také.
- Netvrďte dítěti cestou do mateřské školy, že jdete na procházku, k lékaři... a nepodávejte dětem nepravdivé informace o tom, v kolik hodin je přijedete vyzvednout.
- Neopakujte dítěti pořád dokola, že má být hodné.
- Potřebné informace mohou zákonní zástupci získat na webových stránkách školy.
- Všechny pracovnice mateřské školy (pedagogové i provozní personál) mají k dětem, zvláště k nově přijatým, empatický, klidný a trpělivý přístup
- Paní učitelky přihlíží vždy k individuálním potřebám každého dítěte a svým profesionálním přístupem jsou připraveny Vám pomoci, podat potřebné informace, případně Vám poradit, co by pro vaše dítě bylo v rámci snadné adaptace nejvhodnější
- Záleží na zákonných zástupcích, zda využijí možností našeho adaptačního programu, neboť oni nejlépe znají své dítě.

III. Evaluace programu

První roky života dítěte jsou velmi senzitivní, jejich smysluplné prožití má dalekosáhlý význam pro další život. Všechno, co dítě v tomto věku prožije a převezme, je trvalé. Získané znalosti nachází uplatnění v dalším životě. Vzdělávání v mateřské škole je cílevědomé a plánované tak, aby děti měly radost z učení, ze získávání dovedností i jejich uplatňování a zájem o získávání nových zkušeností. Je třeba zjistit, jak je plánování plněno, co je třeba změnit, doplnit, aby se škola lépe rozvíjela a optimalizovala.

1. Záznamy o dětech

Jedná se o analýzu věkových a individuálních potřeb dětí, která vede k přizpůsobení výchovné práce a vzdělávacích metod a postupů. Záznamy jsou důvěrné, přístupné pouze pedagogům ve škole, popř. rodičům, zaznamenávají se průběžně do formuláře.

2. Hospitace

Návštěva vyučovací hodiny, přednášky apod. s cílem poznání stavu a úrovně výchovné a vzdělávací práce. (Pedagogický slovník).Jde o kontrolní a hodnotící činnost ředitelky školy, která má za úkol napomáhat výměně zkušeností a profesnímu růstu.

3. Autoevaluace učitelky

Pokud učitelka chce, aby její práce byla kvalitní, aby se dále kvalitně rozvíjela, musí se umět za sebe ohlédnout, zhodnotit svou práci. Výsledky kontroly a hodnocení slouží k plánování dalšího vzdělávacího procesu. Příloha č. 3

4. Autoevaluace provozního zaměstnance

Provozní zaměstnanec je nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu na mateřské škole. Je v každodenním styku jak s dětmi, pedagogy, rodiči, pracovníky obecního úřadu apod. Podílí se plnění úkolů vzdělávacího programu. Své hodnocení směřuje ke specifikám své práce. Příloha č. 4

5. Evaluace podmínek výchovně vzdělávací práce

Základem výchovně vzdělávací práce je, jak se nám daří respektovat a naplňovat obecné cíle předškolního vzdělávání:rozvoj dítěte a jeho schopnost učení, osvojení si základů hodnot, na nichž je založena společnost, získání osobní samostatnosti a schopnosti projevovat se jako samostatná osobnost. Obsahuje hodnocení pracovních povinností, další vzdělávání a hodnocení osobní vlastností a postojů. Příloha č. 5

6. Evaluace integrovaných bloků.

Příloha č. 6

7. Evaluace ŠVP PV

Příloha č. 7

IV. Dětské memorandum

- Nerozmazlujte mne. Vím docela dobře, že bych nemělo mít všechno, o co si řeknu. Jenom vás zkouším.
- Neváhejte být na mne přísní. Dávám tomu přednost. Umožňuje mi to vědět, kde stojím.
- Nevyvíjejte na mne nátlak. Učí mě tomu, že síla je všechno co platí. Budu reagovat daleko spíše, budu-li vedeno.
- Nebud'te nedůslední. To mne mate a nutí čím dál víc se pokoušet utéci ode všeho, jak jenom mohu.
- Neslibujte, nemusíte být schopni sliby dodržet. To podlomí moji důvěru ve vás.
- Nepodléhejte mým provokacím, když říkám a provádím věci jenom proto, abych vás rozčílilo. Budu se potom pokoušet o další „vítězství“.
- Nebud'te příliš rozčilení, když vám řeknu: „Já vás nenávidím.“ Nemyslím to vážně, ale chci, abyste cítili lítost nad tím, co jste mi udělali.
- Nedělejte, abych se cítilo ještě menší, než jsem. Budu pak dělat všechno pro to, abych se chovalo hrozně důležitě.
- Nedělejte za mne věci, které mohu udělat samo. Nutí mne to cítit se jako malé dítě a vás mohu nutit, abyste mi dále sloužili.
- Nevěnujte mým „špatným způsobům“ zase tak mnoho pozornosti. Jenom mě to povzbuzuje, abych v nich pokračovalo.
- Neopravujte mne před lidmi. Daleko více si to uvědomím, když mi o tom řeknete v klidu soukromí.
- Nedělejte si starost o to, že spolu trávíme málo času. Záleží na tom, jak tento čas trávíme.
- Nedopust'te, aby moje obavy vzbuzovaly vaši úzkost. Potom budu mít ještě větší strach. Ukažte mi odvalu.
- Nezapomínejte, že se nemohu rozvíjet bez spousty porozumění a povzbuzení, ale že se někdy zapomíná na pochvalný souhlas, když něčeho poctivě dosáhnu.
- Chovejte se ke mně takovým způsobem, jakým se chováte k vašim přátelům a potom i já budu váš kamarád. Pamatujte si, že se toho naučím více podle vzoru než od kritik.

**A kromě toho, mám vás tolik rádo
a tak mi, prosím, lásku opěťujte.**

